

KESKI-SUOMEN LIITTO

Yhteistyön Keski-Suomi –
hyvinvoinnin rakentaja

KESKI-SUOMEN LIITTO

Rakennamme turvallisuutta;
sujuvan arjen, hyvinvoinnin
ja elinvoimaisuuden perustaa
– hyvällä yhteistyöllä.

Kyberturvallisuus:

Jyväskylään kyber-
turvallisuuskeskus ja
lisää kyberturvallisuuden
koulutuspaikkoja

Puolustus- ja turvallisuus- teollisuus & huoltovarmuus:

Keski-Suomeen puolustus- ja
turvallisuusalan keskittymä: alueen
merkittävää asemaa puolustushallinnon
vaikuttajana vahvistetaan

Keski-Suomeen Naton liittymissopimuksen
edellyttämiä merkittäviä investointeja:

- puolustuksen infrastruktuuri
- osaamisresurssit
- kyberturvallisuus
- huoltovarmuus

Kyberturvallisuus

Tavoite

- **Perustetaan Jyväskylään kyberturvallisuuden osaamiskeskus.**
- **Lisätään kyberturvallisuuden koulutuspaikkoja Jyväskylään.**

Perustelut

- ✓ Keski-Suomi (erityisesti Jyväskylän seutu) on tunnettu kyberturvallisuuden edelläkävijä ja osaaja, jolla on valtakunnan paras kyky vastata kyberturvallisuusosaamisen kasvaneeseen rooliin ja kysyntään. Keski-Suomen kyberturvallisuusekosysteemin keskeiset toimijat ovat Jyväskylän yliopisto, Jyväskylän ammattikorkeakoulu, Puolustusvoimat ja alan yritykset.
- ✓ Keski-Suomen alueen merkittävän kyberturvallisuusosaamisen tunnettuuden kasvattamiseen tulee panostaa voimavaroja. Näin alue ja sen toimijat voivat menestyä paremmin kilpailussa osaavasta työvoimasta, uusien toimijoiden sijoittumisesta alueelle sekä kansallisista että kansainvälisistä investoinneista ja TKI-rahoituksesta.

Puolustus- ja turvallisuusteollisuus & huoltovarmuus

Tavoite

- **Vahvistetaan Keski-Suomen asema puolustushallinnon merkittävänä operatiivisena ja strategisena keskittymänä.**
- **Luodaan Keski-Suomeen puolustus- ja turvallisuusalaan liittyvä klusteri. Keskisuomalaiset yritykset saavat lisää ja uutta liiketoimintaa sekä vientiä maailmalle. Lisätään yritysten tietämystä mm. Naton yhteishankinnoista, puolustusteollisuuden hankintaprosesseista, vaatimuksista, standardeista ja puolustus- turvallisuusteollisuuden alihankintaketjuista.**
- **Sijoitetaan Keski-Suomeen Naton liittymissopimuksen edellyttämiä merkittäviä investointeja puolustuksen infrastruktuuriin, osaamisresursseihin, kyberturvallisuuteen ja huoltovarmuuteen.**

Perustelut

- ✓ Keski-Suomen puolustusteollisuus ja mm. teknologiateollisuus vahvistavat kansallista huoltovarmuutta ja omavaraisuutta. Suomi ja Euroopan unionin maat lisäävät rajusti puolustusmenojaan. Hankinnat tehdään suoraan ja välillisesti mm. teollisella yhteistyöllä, josta Keski-Suomella on jo kokemusta. Naton jäsenenä Suomen yritykset voivat osallistua Naton yhteishankintoihin. Keski-Suomessa toimii useita puolustus- ja turvallisuusalan yrityksiä, joille avautuu uusia liiketoimintamahdollisuuksia. Keski-Suomen kyberosaaminen on hyvä esimerkki ja keihäänkärki klusterille.

KESKI-SUOMEN LIITTO

Vahvistamme alueemme elinvoimaa ja huoltovarmuutta liikenteen ja digitaalisuuden saavutettavuudella.

Saavutettavuus:

Jyväskylä-Tampere
-rataosan kehittäminen
valtion investointeihin

Investointipäätös
VT4 parantamisesta
Vaajakosken kohdalla &
hanke käyntiin

Lentoliikenteen ja alemman tieverkon
palvelutason varmistaminen, Keski-Suomesta
sähköisen lentoliikenteen pilottimaakunta

Digitaalisen
saavutettavuuden
parantaminen

Saavutettavuus 1/3

Tavoite

- **Kehitetään Jyväskylä–Tampere rataosaa: suunnitteluvalmiuden edelleen parantaminen sekä hankkeen sisältyminen Väylän investointiohjelmaan.**
- **Tehdään investointipäätös Valtatien 4 parantamisesta Vaajakosken kohdalla ja käynnistetään hanke.**

Perustelut

- ✓ Päärataan kytkeytyvä **Tampere–Jyväskylä rataosa** on Keski-Suomen saavutettavuuden ja kasvun kannalta tärkein raideliikenneyhteys. Yhteys on merkittävä niin vientiteollisuudelle kuin henkilöliikenteelle. Rataosa kuuluu pääväyliin ja on osa kattavaa TEN-T-verkkoa. Liikenneverkon strategisessa tilannekuvassa rataosa on tunnistettu yhteysväyläksi, jolla on keskeisiä välityskykyhaasteita. Rataosalla on parhaillaan käynnissä sekä yleis- että ratasuunnittelua. Yhteysvälin kehittämistoimenpiteillä parannetaan alueiden välistä ja kansainvälistä saavutettavuutta matka-aikojen lyhentyessä ja ratakapasiteetin kasvaessa.
- ✓ **Valtatie 4 Vaajakosken kohdalla** on osa tärkeää valtakunnallista ja kansainvälistä päätieyhteyttä pääkaupunkiseudulta Keski-Suomen kautta Pohjois-Suomeen. Tieosuus toimii Jyväskylän eteläisenä sisääntuloväylänä välittäen sekä pitkämatkaista, seudullista että paikallista liikennettä. Suunnittelualueen liikennemäärät ovat suuria (20 200–25 600 ajoneuvoa/vrk) ja nykytilanteessa kohdalla esiintyy säännöllisesti sujuvuusongelmia. Kohde ei täytä pääväyläasetuksen palvelutasovaatimuksia, eikä TEN-T-ydinverkon kriteereitä. Suunnitelluilla kehittämistoimenpiteillä parannetaan erityisesti liikenteen sujuvuutta ja poistetaan ruuhkautumisesta johtuvia ongelmia. Lisäksi hankkeella edistetään elinkeinoelämän toimintaedellytyksiä, vastataan työmatkaliikenteen tarpeisiin sekä parannetaan liikenneturvallisuutta.

Saavutettavuus 2/3

Tavoite

- **Varmistetaan alemman tieverkon palvelutaso ja lentoliikenteen jatkuminen. Lentoliikenne varmistaa Keski-Suomen kansainvälisen saavutettavuuden. Otetaan Jyväskylä–Helsinki-lentoyhteys sähköisen lentoliikenteen pilottikohteeksi.**

Perustelut

- ✓ Keski-Suomen vientivetoinen teollisuus elää toimivista ja ennustettavista kansainvälisistä yhteyksistä. Maakuntakentät ovat tärkeänä osana koronan ja Ukrainan sodan jälkeisessä varmatoimisessa ja markkinaehtoisessa lentoliikenteessä ja Jyväskylän lentoasemalta matkustavien profiili poikkeaa merkittävästi muista Suomen kentistä, sillä jatkomatrustajien osuus on noin 85 %: lennot toimivat käyttöliittymänä ulkomaille. Tikkakosken kiitotien juuri valmistunut remontti, moderni lentoasema ja yhteiskäyttö ilmavoimien kanssa muodostavat vakaan ja tehokkaan pohjan kaupallisen toiminnan kehittämiseksi myös **sähköisen lentoliikenteen** osalta. On tärkeää tunnistaa, että junien ja bussien matka-ajat ja tarjonta eivät mahdollista liikematrustukselle elintärkeille Helsinki–Vantaan aamu- ja iltalentoille matrustamista.
- ✓ Alemman tieverkon laadukas palvelutaso on tärkeää maakunnan sisäiselle saavutettavuudelle, mutta erityisesti teollisuuden kuljetuksille ja sitä kautta huoltovarmuudelle.

Saavutettavuus 3/3

Tavoite

- Parannetaan digitaalista saavutettavuutta: digitaalinen sisältö on löydettävissä ja käytettävissä tehokkaasti. Saavutettavuusdirektiivi edistää kaikkien mahdollisuutta käyttää julkisia palveluita ja parantaa digitaalisten palveluiden laatua.

Perustelut

- ✓ **Digitaalinen saavutettavuus** tarkoittaa, että kaikenlaiset käyttäjät voivat lähestyä ja käyttää digitaalista palvelua, huolimatta mahdollisista vammoista tai toimintarajoitteista. Saavutettavuudesta hyötyvät kaikki käyttäjät, eivät vain henkilöt, joilla on toimintarajoitteita tai aistivammoja. Kuka tahansa saattaa olla hetkellisesti tai tilapäisesti toimintarajoitteinen. Saavutettavuus edistää kaikkien mahdollisuutta toimia täysivertaisesti digitaalisessa yhteiskunnassa. Toimiakseen digitaaliset palvelut tarvitsevat nopeat tietoliikenneyhteydet jotka ovat osa maan kriittistä informaatioinfrastruktuuria.

KESKI-SUOMEN LIITTO

Edistämme kaikenikäisten oikeutta, kykyä ja intoa tehdä työtä ja yrittää.

Osaavan työvoiman saatavuus & työurien piteneminen

Joustavat työmarkkinat, jossa kaikki työvoimapotentiaali saadaan käyttöön

Koulutuksesta valmistuvat nuoret nopeasti työelämään tai yrittäjyyden alkuun

55-74 vuotiaiden työllisyyden lisääminen: mahdollisuuksia jatkuvaan oppimiseen ja osa-aikaiseen työskentelyyn, huomiota työkyvyn ylläpitämiseen ja ikääntyneiden arvostukseen työelämässä

Keski-Suomeen lisää lääketieteellistä koulutusta ja tutkimusta & Jyväskylään vahva lääketieteellisen ja hyvinvointiosaamisen yliopistollinen keskittymä

Osaavan työvoiman saatavuus & työurien pidentäminen 1/2

Tavoite

- **Joustavat työmarkkinat, jossa kaikki työvoimapotentialiaali saadaan käyttöön: Keski-Suomen työllisyysasteen tavoitellaan nousevan kohti 75 %.**
- **Koulutuksesta valmistuvat nuoret pääsevät nopeasti työelämään tai yrittäjyyden alkuun.**
- **Lisätään 55–74 vuotiaiden työllisyyttä tarjoamalla mahdollisuuksia jatkuvaan oppimiseen ja osa-aikaiseen työskentelyyn, huolehtimalla työkyvyn ylläpitämisestä sekä nostamalla ikääntyneiden arvostusta työelämässä.**

Perustelut

- ✓ Osaavan työvoiman saatavuus on keskeinen edellytys Keski-Suomen yritysten kasvulle ja julkisten organisaatioiden häiriöttömälle toiminnalle. Se on myös merkittävä tekijä investointien houkuttelemisessa maakuntaan. Jatkuvasta työvoimatarpeesta ja avointen työpaikkojen runsaasta määrästä huolimatta Keski-Suomen työttömyysaste on korkea (11,2 %, 2022/4) ja työllisyysaste matala (68,2 %, 2022/Q1). Keski-Suomi jää jälkeen koko maan työllisyydestä erityisesti alle 35-vuotiaissa ja yli 54-vuotiaissa. Väestöennusteiden mukaan työikäinen väestö jatkaa Keski-Suomessa vähenemistään (20–69-vuotiaiden määrä vähenee 6 000 henkilöllä vuoteen 2030), mikä entisestään kärjistää puutetta osaavasta työvoimasta sekä korostaa työllistymisen ja työurien pidentämisen merkitystä.

Osaavan työvoiman saatavuus & työurien pidentäminen 1/2

Tavoite

- **Vahvistetaan Keski-Suomen lääketieteellistä koulutusta ja tutkimusta. Jyväskylään muodostuu vahva lääketieteellisen ja hyvinvointiosaamisen yliopistollinen keskittymä.**

Perustelut

- ✓ Yliopistosairaaloiden kyky tarjota keskeisiä harjoittelu- ja koulutusmahdollisuuksia on jo nykyisellään rajoittunut. Perustutkintoa täydennetään erilaisilla jatkokoulutusohjelmilla ja koulutuskokonaisuuksilla. Erikoistumiskoulutusta suoritetaan laajalti myös vahvan osaamisen Jyväskylässä. Julkisen terveydenhuollon veloitteena on tarjota kehittyvässä lääketieteen kentässä yhä laajenevaa täydennys ja osaamiskoulutusta.
- ✓ **Sairaala Novassa Jyväskylässä** on kansainvälisesti sertifioitu tieto-taitokeskus, jossa jo nyt koulutusta saa yli 2400 lääketieteen ja terveydenhoidon ammattilaista vuosittain. Maakunnassa on erittäin laaja korkeakoulutasoinen hyvinvoinnin, kuntoutuksen, liikunnan ja liikuntalääketieteen osaamiskeskittymä. Maakuntaan kehittyy vahva simulaatioosaamisen kokonaisuus, jossa on mukana myös kyberturvallisuus ja toimintojen mallinnus. Maakunnan jo nyt vahva korkeakoulutasoinen osaamiskeskittymä laajenee yhä vahvemmin lääketieteelliseen koulutukseen omalla profiilillaan ja tuottaa merkittävää taloudellista lisäarvoa.

KESKI-SUOMEN LIITTO

Luomme talouden,
ihmisen ja luonnon
sopuointua – kestävästi.

Hallittu irtautuminen
fossiilisesta energiasta &
energian huoltovarmuus

Fossiilinen energian korvaaminen monipuolisesti paikallisilla uusiutuvilla energiamuodoilla: tavoitteena vahva TKI-kenttä tukemaan vihreää siirtymää ja mahdollisuus uusiin investointeihin

Maanomistajien tasapuolisen kohtelun ja sosiaalisen hyväksyttävyyden varmistaminen ajantasaistamalla lainsäädäntöä, erityisesti Lunastuslakia (603/1977)

Tuulivoimatuotannon suunnittelua ja toteutusta ohjaavan muun normiston ja ohjeistuksen päivittäminen, tuulivoimalain laatiminen

Hiilineutraaliustavoitteiden tukeminen monipuolisella keinovalikoimalla, muun muassa ilmastotuilla

Hallittu irtautuminen fossiilisesta energiasta & energian huoltovarmuus 1/2

Tavoite

- **Korvataan fossiilinen energia monipuolisesti paikallisilla uusiutuvilla energiamuodoilla. Tavoitteena on, että Suomessa olisi vahva TKI-kenttä tukemassa vihreää siirtymää ja mahdollisuus uusiin investointeihin.**

Perustelut

- ✓ Hiilineutraali Keski-Suomi -tiekartan tavoitteena on 80 % päästövähennys vuoteen 2030 mennessä. Tämä tarkoittaa vahvaa panostusta uusiutuvaan energiaan, mutta myös energiatehokkuuden edistämistä. Uusiutuvan energian käyttö on jo nyt Keski-Suomessa yli 60 %, tämä on pääosin puupohjaista energiaa. Tulevaisuudessa rinnalle tarvitaan yhä enemmän polttoon perustumattomia energiantuotantomuotoja sekä uusia innovaatioita. Uusina mahdollisuuksina on myös mm. kaksisuuntainen kaukolämpö, hiilidioksidin talteenotto ja hyödyntäminen sekä vety. Pitkien etäisyyksien vuoksi haasteena on erityisesti liikkuminen, jossa sähköistymisen rinnalla tulisi vahvistaa biokaasun tuotantoa ja käyttöä. Konversioteknologioiden kehittäminen ja tukeminen olemassa olevan ajoneuvokannan vähäpäästöisemmäksi tekemiseen on myös tärkeää.
- ✓ Tuontienergian vähentäminen vahvistaa myös aluetaloutta. Öljystä ja muista fossiilisista luopuminen linkittyy vahvasti huoltovarmuuteen. Biokaasun tuotannon ja käytön lisääntyminen vaatii vahvaa tukipolitiikkaa erityisesti tuotannon investointeihin. Hajautetummassa tuotannossa korostuu myös riskienhallinta, jolloin teemassa on linkki kyberturvallisuuteen.

Hallittu irtautuminen fossiilisesta energiasta & energian huoltovarmuus 2/2

Tavoite

- **Varmistetaan maanomistajien tasapuolinen kohtelu ja sosiaalinen hyväksyttävyyys ajantasaistamalla lainsäädäntöä, erityisesti Lunastuslaki (603/1977), sekä päivittämällä tuulivoimatuotannon suunnittelua ja toteutusta ohjaavaa muuta normistoa ja ohjeistusta. Tehokas tapa päästä tavoitteeseen on laatia Tuulivoimalaki.**

Perustelut

- ✓ Maatuulivoima on tällä hetkellä edullisin tapa tuottaa uusiutuvaa energiaa. Tuotannon nopean ja hallitun lisäämisen edellytyksenä on koko tuulivoimatuotannon aluerakenteen tasavertainen huomiointi suunnittelun ja toteutuksen normiohjauksessa, kattaen sekä sähköntuotannon että sähkönsiirron vaatimat maa-alueet.
- ✓ Keski-Suomessa on merkittävää potentiaalia tuulivoimatuotannon nopeaan lisäämiseen. Vireillä olevien tuulivoimahankkeiden perusteella Keski-Suomi on kansallisesti sijalla 4. Sähkönsiirtotarpeet Keski-Suomen alueella kasvavat merkittävästi kaikissa Fingridin verkkovision 2040 skenaarioissa, ja alueen kantaverkko edellyttää vahvistamista. Sähkönsiirto edellyttää pitkiäkin uusia linjoja, jotka Keski-Suomessa sijoittuvat pääasiassa metsäisille biotalouden alueille. Nykyinen lainsäädäntö mahdollistaa sähkönsiirtoon tarvittavien alueiden lunastamisen, kun tuotantoalueilla laaditaan vuokrasopimukset maanomistajien kanssa. Käytäntö koetaan maanomistajia eriarvoistavaksi.

Maakuntien liitot vahvoja aluekehittäjiä

Tavoite

- **Maakuntien liitoilla on vahva rooli alueidensa kehittäjänä ja kuntien edunvalvojana. Suomen aluehallinnon rakenne on tasapainoinen ja työnjako selkeä.**
- **Kehittämisasiain rahoituksen kansallinen taso säilytetään riittävällä tasolla ja sopimuksellista yhteistyötä vahvistaa.**

Perustelut

- ✓ Valtiojohtoiset hyvinvointialueet ja ELY-keskukset tarvitsevat rinnalleen aidosti aluelähtöisyyttä ja kuntakenttää edustavan toimijan. Vahvat maakuntien liitot turvaavat alueiden elinvoimaisuutta ja hyvinvointia. Maakuntien liittojen rooli ja tehtävät tulee aluekehittämisen, alueiden käytön (maakuntakaavoitus ja liikenne), strategisen suunnittelun sekä kehittämisrahoituksen osalta turvata lainsäädännöllisin linjauksin, mukaan lukien tuleva alueidenkäyttölaki.

1. Rakennamme turvallisuutta; sujuvan arjen ja hyvinvoinnin perustaa - hyvällä yhteistyöllä.

Keski-Suomen merkittävä asema puolustushallinnon operatiivisena ja strategisena keskittymänä

Kyberturvallisuuden osaamiskeskus Jyväskylään

Maantieteellinen ja digitaalinen saavutettavuus

2. Luomme talouden, ihmisen ja luonnon sopusointua - kestävästi.

Monipuoliset, paikalliset uusiutuvat energiamuodot fossiilisten tilalle

Ajantasainen tuulivoimalaki maanomistajien tasapuolisen kohtelun ja sosiaalisen hyväksyttävyyden varmistamiseksi

3. Edistämme kaikenikäisten oikeutta, kykyä ja intoa tehdä työtä ja yrittää.

Eryteisesti nuorten ja iäkkäämmän väestön työllistyminen

Keski-Suomen lääketieteellisen koulutuksen ja tutkimuksen vahvistaminen

KESKI-SUOMEN LIITTO

Jäikö kysyttävää?

Pekka Hokkanen
maakuntajohtaja
p. 040 595 0016
pekka.hokkanen@keskisuomi.fi

